

ประโยค ๑-๒

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๐

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ตสฺมึ สมเย สตุถา ปวตติตปวรรหมมจกโก อหฺนุพฺพเพน คนฺตวา อนาคตปิณฑุทิกมหา-  
 เสฏฺฐิณา จตฺตปฺปณฺณาสโกฏฺฐิณํ วิสุสฺสุเชตฺวา การิตฺเต เชตฺวานมมหาวิทฺทาเร วิหฺรติ มหาชนํ  
 สคฺคคมคฺเค จ โมกฺขมคฺเค จ ปติฏฺฐาปยมาโน ๑ ตถาคโต ทิ มาติปฺกฺขโต อสฺตีติยา  
 ปิตฺติปฺกฺขโต อสฺตีติยาติ เทวอสฺตีติยาติ กุลสฺสทฺสเสหิ การิตฺเต นิโครธมหาวิทฺทาเร เอกเมว วสุสฺวาสา  
 วสิ อนาคตปิณฑุทิกเกน การิตฺเต เชตฺวานมมหาวิทฺทาเร เอกุณฺวีสติ วิสาขาย สตฺตวีสติโกฏฺฐิณ-  
 ปริจฺจาเคน การิตฺเต ปุพฺพพาราเม ฉ วสุสฺวาเสติ ทฺวิณฺณํ กุลานํ คุณมฺहनตฺตํ ปฏฺิจฺจ  
 สฺวาตฺถึ นิสฺสาย ปณฺจวีสติ วสุสฺวาเส วสิ ๑ อนาคตปิณฑุทิกโกปิ วิสาขายปิ มหาอุปาสิกา  
 นิพฺพุทํ ทิวสฺสสฺส เทว วาเร ตถาคตสฺส อุปฺภูจฺจันํ คจฺจนฺติ ๑ คจฺจนฺตา จ ทฺทรสามเณฺร  
 โน หตฺถเ อโโลเกสฺสนตฺตีติ ตฺวจนฺตตฺตา น คตฺตปฺพพา ปุเรภตฺตํ คจฺจนฺตา ชาทฺนียาทินิ  
 คาหาเปตฺวา คจฺจนฺติ ปจฺจนฺตตฺตํ ปณฺจ เภสฺสชฺชานิ อฏฺฐจ ปานานิ ๑ นิเวสเนสฺสุ ปน เตสํ  
 ทฺวิณฺณํ ทฺวิณฺณํ ภิกฺขุสฺสทฺสสฺสานํ นิจฺจํ ปณฺณตฺตนาเนวาสฺนานิ โทหนฺติ ๑ อนฺนปานเภสฺสชฺชสฺสุ โย  
 ยํ อิจฺฉติ ตสฺส ตํ ยถิจฺฉิตฺตเมว สมฺปชฺชติ เตสฺสุ อนาคตปิณฑุทิกเกน เอกเมว ทิวสํ สตฺถา  
 รํ ปณฺโท น ปุจฺฉิตฺตปฺพโพ ๑ โส กิร ตถาคโต พุทฺธสฺสุมาโล ชตฺตติยสฺสุมาโล พุทฺธกาโร  
 เม คหปตฺตีติ มยฺหํ ชมฺมํ เทเสนฺโต กิลเมยฺยาติ สตฺถริ อธิมตฺตสิเนเหน ปณฺทํ น  
 ปุจฺฉติ ๑ (ชมฺมปทฺฏจกถาย ปจฺโม ภาโค/หน้า ๔ - ๕)



### แปล โดยอรรถ

๒. อถกทิวส์ สตุถา ปจจุสกาลเ โลกั โวลเเกนุโต ตั พุราหฺมณั ทิสฺวา  
 กิณฺหุ โชติ อุปชาเรนุโต อรทา ภวิสฺสตีติ ฃตฺวา สายณฺหสมเย วิหารจาริกั จรฺนุโต  
 วยิ พุราหฺมณฺสฺส สฺนติกั คนฺตฺวา พุราหฺมณ กิ กโรนุโต วิจรฺสีติ อาห ๑ ภิกฺขุณฺ  
 วตฺตปฺปฏิวตฺต กโรมิ ภนฺเตติ อาห ๑ ลภสิ เตสั สฺนติกา สงฺคหนฺติ ๑ อาม ภนฺเต  
 อาหารมตฺต ลภามิ น ปน มั ปพฺพาเชนฺตีติ ๑ สตุถา เอตฺสมี นิทาเน ภิกฺขุสงฺฆั  
 สฺนุณีปาตาเปตฺวา ตมตฺถั ปุจฺฉิตฺวา ภิกฺขเว อตฺถิ โภจิ อิมฺสฺส พุราหฺมณฺสฺส อธิการั  
 สรฺนุโตติ ปุจฺฉิ ๑ สารีปฺตตฺตเถโร อหั ภนฺเต สรามิ อัย เม ราชคเเท ปิณฺฑทาย  
 จรฺนุตฺสฺส อตฺตโน อภิหฺนุ กฺฏจฺจุภิกฺษุ ทาเปสิ อิมฺสฺสหา อธิการั สรามิติ อาห ๑ โส  
 สตุถารา กิ ปน เต สารีปฺตฺต เหว กโตปการั ทฺกฺษโต โม่เจตุ น วฏฺฏตีติ วุตฺเต สาธุ  
 ภนฺเต ปพฺพาเชสฺสามีติ ตั พุราหฺมณั ปพฺพาเชสิ ๑ ตฺสฺส ภตฺตคฺเค อาสนปฺริยฺนฺเต อาสนั  
 ปาปฺณาติ ๑ ยาคฺกุตฺตาทิที กิลมฺติ ๑ เถโร ตั อาทาย จาริกั ปกฺกามิ อภิกฺขณฺ นั อิทฺนเต  
 กตฺตพฺพั อิทฺนเต น กตฺตพฺพนฺติ โหวทิ อนุสาสิ ๑ โส สุวโจ อโหสิ ปทฺกฺษิณฺคคาที  
 ตฺสฺมา ยถานุสิฏฺจ ปฺฏิปชฺชมาโน กติปาเทเนว อรหฺตตฺ ปาปฺณิ ๑ (ธมฺมปทฺฏจกถาย จตฺตโก  
 ภาโก/หน้า ๑-๒)

— ❖ ❖ ❖ —  
 ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๔ นาที.

เฉลย ประโยค ๑-๒  
แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. ในสมัยนั้น พระกาสดา ผู้มีจักรคือธรรมอันประเสริฐอันให้เป็นไปทั่วแล้ว เสด็จไปแล้ว โดยลำดับ ย่อมประทับอยู่ ในมหาวิหารชื่อว่าเชตวัน อันอันมหาเศรษฐีชื่อว่าอนาถบิณฑิกะ สละซึ่งทรัพย์มีโกฏิห้าสิบลีเป็นประมาณ แล้วยังนายช่างให้กระทำแล้ว ทรงยังมหาชนให้ตั้ง เฉพาะอยู่ในหนทางแห่งสวรรค์ด้วย ในหนทางแห่งธรรมเป็นเครื่องหลุดพ้นด้วย ฯ จักรอยู่ อ.พระตถาคต ประทับอยู่แล้ว ตลอดการอยู่จำพรรษา หนึ่งนั้นเทียว ในมหาวิหารชื่อว่านิโครธ อันอันพันแห่งตระกูลแห่งพระญาติแปดสิบสองท. คือ อันพันแห่งตระกูลแห่งพระญาติ ท. แปดสิบ ข้างฝ่ายแห่งพระมารดา อันพันแห่งตระกูลแห่งพระญาติ ท. แปดสิบ ข้างฝ่ายแห่ง พระบิดา ยังนายช่างให้กระทำแล้ว ประทับอยู่แล้ว ตลอดการอยู่จำพรรษา ท. ยี่สิบหอย่นด้วย หนึ่ง ในมหาวิหารชื่อว่าเชตวัน อันอันมหาเศรษฐีชื่อว่าอนาถบิณฑิกะ ยังนายช่างให้กระทำแล้ว ประทับอยู่แล้ว ตลอดการอยู่จำพรรษา ท. หก ในมหาวิหารชื่อว่าบุพพาราม อันอันนางวิสาขา ยังนายช่างให้กระทำแล้ว ด้วยการบริจาคซึ่งทรัพย์มีโกฏิยี่สิบเจ็ดเป็นประมาณ ทรงอาศัยซึ่งเมือง ชื่อว่าสาวัตถี ประทับอยู่แล้ว ตลอดการอยู่จำพรรษา ท. ยี่สิบห้า เพราะทรงอาศัยซึ่งความที่แห่ง ตระกูล ท. สอง เป็นตระกูลมีคุณใหญ่ ด้วยประการฉะนี้ ฯ แม่ อ.มหาเศรษฐีชื่อว่าอนาถบิณฑิกะ แม่ อ.นางวิสาขา ผู้มหาอุบาสิกา ย่อมไปสู่ที่เป็นที่บำรุงซึ่งพระตถาคต ลีฬวาระ ท. สอง แห่งวัน เนิองนิตยฺ ฯ ก็ อ.ชน ท. สอง เหล่านั้น เมื่อไป เป็นผู้มมือเปล่าไปแล้วในก่อน (เป็นผู้ไม่เคยมมือ เปล่าไปแล้ว) ด้วยอันคิดว่า อ.ภิกษุหนุ่มและสามเณร ท. จักแลดู ซึ่งมือ ท. ของเรา ท. ดังนี้ ย่อมเป็น หามิได้ เมื่อไป ในกาลก่อนแต่กาลแห่งภัด ยังบุคคลให้ถือเอาแล้ว ซึ่งวัตถุ ท. มีของ อันบุคคลพึงเคี้ยวเป็นต้น ย่อมไป เมื่อไป ในกาลภายหลังแต่กาลแห่งภัด ยังบุคคลให้ถือเอาแล้ว ซึ่งเภสัช ท. ทำด้วย ซึ่งน้ำเป็นเครื่องดื่ม ท. แปรด้วย ย่อมไป ฯ อนึ่ง อ.อาสนะ ท. เป็นวัตถุอัน บุคคลปูลาดแล้ว เป็นนิตยฺ เพื่อพันแห่งภิกษุ ท. สอง สอง ในที่เป็นที่อยู่ของชน ท. สองเหล่านั้น นั้น เทียว ย่อมเป็น ฯ อ.ภิกษุใด ย่อมปรารถนา ในข้าวและน้ำเป็นเครื่องดื่มและเภสัช ท. หนา ซึ่งวัตถุใด



อ.วัตถุนั้น ย่อมถึงพร้อม แก่ภิกษุนั้น ตามปรารถนาแล้วนั้นเทียว ฯ อ.ปัญหา เป็นสภาพอัน - ใน  
 ชน ท. สองเหล่านั้นหนา - มหาเศรษฐีชื่อว่าอนาถบิณฑิกะ ไม่เคยทูลถามแล้ว กะพระศาสดา ใน  
 วันหนึ่งนั้นเทียว ย่อมเป็น ฯ ได้ยินว่า อ.มหาเศรษฐีชื่อว่าอนาถบิณฑิกะนั้น คิดแล้วว่า อ.พระ  
 ตถาคต เป็นพระพุทธรเจ้าผู้ละเอียดอ่อน เป็นกษัตริย์ผู้ละเอียดอ่อน เป็น เมื่อทรงแสดงซึ่งธรรม  
 แก่เรา ด้วยทรงพระดำริว่า อ.คฤหบดี เป็นผู้มือุปการะมาก แก่เรา ย่อมเป็น ดังนี้ ฟังทรงลำบาก  
 ดังนี้ ย่อมไม่ทูลถาม ซึ่งปัญหา เพราะความรักมีประมาณยิ่ง ในพระศาสดา ฯ

### แปล โดยอรรถ

๒. ต่อมาวันหนึ่ง พระบรมศาสดา ทรงตรวจดูสัตว์โลก ในเวลาใกล้รุ่ง ทอดพระเนตรเห็น  
 พราหมณ์นั้น ทรงใคร่ครวญว่า จักมีเหตุอะไรหนอแล ทรงทราบว่ พราหมณ์ จักเป็น  
 พระอรหันต์ จึงเสด็จไปยังสำนักของพราหมณ์ เหมือนเสด็จเที่ยวจาริกไปในวิหาร ในเวลาเย็น  
 จึงตรัสถามว่า พราหมณ์ เธอเที่ยวทำอะไรอยู่ ฯ พราหมณ์กราบทูลว่า ข้าพระองค์ ทำวัตร  
 ปฏิบัติ แก่ภิกษุทั้งหลายอยู่ พระเจ้าข้า ฯ พระบรมศาสดา ตรัสถามว่า เธอได้รับการสงเคราะห์  
 จากสำนักของภิกษุเหล่านั้นหรือ ฯ พราหมณ์กราบทูลว่า ได้ พระเจ้าข้า ข้าพระองค์ได้  
 เพียงอาหาร แต่ภิกษุเหล่านั้น ไม่ให้ข้าพระองค์บวช ฯ พระบรมศาสดา รับสั่งให้ภิกษุสงฆ์  
 ประชุมกัน ในเพราะเหตุนี้ ตรัสถามความนั้นแล้ว ตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย มีใคร ระลึกถึงอุปการะ  
 ของพราหมณ์นี้ได้บ้างไหม ฯ พระสารีบุตรเถระ กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์  
 ระลึกได้ พราหมณ์นี้สั่งคนใช้ให้ถวายภิกษาทัพพีหนึ่งที่เขานำมาเพื่อตนแก่ข้าพระองค์ผู้กำลังเที่ยว  
 บิณฑบาตอยู่ในเมืองราชคฤห์ ข้าพระองค์ ระลึกถึงอุปการะของพราหมณ์นี้ได้ ดังนี้ ฯ  
 พระสารีบุตรเถระนั้น เมื่อพระบรมศาสดาตรัสว่า สารีบุตร ก็ การที่เธอเปลื้องพราหมณ์ ผู้อุปการะ  
 ไว้อย่างนี้ จากทุกข์ ไม่สมควร หรือ จึงกราบทูลว่า ดิเส พระเจ้าข้า ข้าพระองค์ จักให้บวช ดังนี้  
 แล้วให้พราหมณ์นั้น บวชแล้ว ฯ อาสนะ ทำยาสน์สงฆ์ในโรงฉัน ย่อมถึงแก่ราชภิกษุนั้นแล้ว ฯ  
 ท่านจึงลำบากด้วยข้าวยาและภัตเป็นต้น ฯ พระเถระ พาท่านหลีกจาริกไป ดักเตือน พระสอน  
 ท่านเนื่อง ๆ ว่า สิ่งนี้เธอควรทำ สิ่งนี้ เธอไม่ควรทำ ฯ ราชภิกษุนั้น ได้เป็นผู้ว่าง่าย มีปกติรับ  
 โอวาทโดยเคารพ เพราะฉะนั้น ท่าน ปฏิบัติตามโอวาทที่พระสอน โดยสองสามวันเท่านั้น ก็บรรลุ  
 พระอรหัตต์ ฯ

พระเทพปริยัติโมลี อุปสโม วัดชนะสงคราม  
 สนามหลวงแผนกบาลี

เฉลย.  
 ตรวจแก้.